3. వేదాంత పరమైన ప్రశ్నలు – జవాబులు

1. సాక్షి చైతన్యానుభవము అంటే ఏమిటి ?

జ॥ పంచజ్ఞానేంద్రియములు పంచ కర్మేంద్రియములు, మనో బుద్ధి చిత్తాహంకారములతో కూడిన అంతఃకరణము కలిపి సూక్ష్మశరీరమనబడును. అనగా దీనిలో 19 తత్త్వములున్నవి. ఇవన్నియును అపంచీకృత పంచ మహాభూతముల చేత సృష్టింపబడినవి కావున అతి సూక్ష్మములై యుండును. స్థూలదృష్టికి కానబడవు. పంచభూతములచే నిర్మింపబడుటచే సూక్ష్మశరీరము జడపదార్థమైయున్నది. ఈ యంతఃకరణోపాధి కలవాడు జీవుడనబడును. పరమాత్మ చైతన్యము సర్వత్రా వ్యాపించియున్నది అంతఃకరణమునందు ప్రతి బింబించిన చైతన్యము జీవ చైతన్యమనబడును. అచ్చటనున్న బింబరూప చైతన్యము సాక్షి చైతన్యమనబడును. అప్పుడు ప్రతిబింబించిన జీవ చైతన్యమునందు చేష్టలు ఎట్లు కలుగునని శంకరావచ్చును. మరిగిన నీరు కాలిమీద పడిచనో, కాఫీతో మూతి కాలినచో, సాధారణంగా జనులు నీళ్లతో కాలినదని చెప్పుదురు. నీటి స్వభావము శీతలము, కాని అందు ప్రవేశించిన అగ్నికణములతో తాదాత్మ్యమునొందుటచే అది కాల్చును. అటులనే అజ్ఞానము ద్వారా అధ్యపితులైన జీవులందు చేష్టలు కానబడుచున్నవి. అట్టి అధ్యాసము తొలగించి కారణ సూక్ష్మ – స్థూల శరీరములు నేనుకాను. కాని నిస్సంగ – నిర్లేపచైతన్యమునే నేను అనెడి అనుభవమే సాక్షి చైతన్యానుభవ మనబడును.

2. పరమాత్మ అనుభవము పొందుటకు ఏమి చేయాలి ?

జ॥ పైన చెప్పిన రీతిగా సాక్షి చైతన్యమును అనుభవించిన ఎడల దేశ – కాల, వస్తు పరిచ్ఛేద శూన్యమైన పరమాత్మానుభవము కలుగదు. సర్వ వ్యాపకమై చైతన్యము – ప్రత్యక్ష చైతన్యము ఒకటిగా అనుభవించుటయే పరమాత్మానుభవమనుబడును. దీనినే మన వేదములు మహా వాక్యములచే ప్రతిపాదించినవి. ఐక్యానుభూతికి లం విక్షేసం, ఆవరణములనెడి మూడు ప్రతిబంధములు కలవు. మలమహాపాపము నిష్కామ సేవ లేక కర్మ ద్వారా నశించును, ఉపాసన ద్వారా విక్షేపము మటుమాయమగును. శ్రవణ మనన – నిధి ధ్యాసనల ద్వారా ఆవరణము నశించును. ఇది జ్ఞాన మార్గము. ముక్తి యొక్క స్వరూపము. ఇది లభ్యము కానివారు నిష్కామ సేవ, వేద విహితములగు నిష్కామ కర్మలను చేయుచు, స్వధర్మాచరణ ద్వారా ఉపాసన మొనర్చుచు ఆధ్యాత్మిక మార్గమునధిగమింపగలుగుదురు. అట్టివారికి శ్రీ కృష్ణ పరమాత్మ దదామి బుద్ధియోగం తం యేన మాముప యాంతితే స్వే స్వేకర్మణ్యభిరతః సంసిద్ధింలభతేనరః అని పలికెను. అనగా సగుణోపాసకులకు జ్ఞాన మార్గావలంబన బుద్ధిని పరమాత్మయే ఇచ్చును, జాతి, ఆశ్రమ విహితకర్మలననుసరించినచో సిద్ధినిబడయవచ్చును.

3. దైవీ అనుభూతి ఎప్పుడు లభించును ?

జ॥ నాయనా ! దైవ సాక్షాత్కారము కూరగాయల బేరము కాదు. వివేక వంతులకు దృఢ విశ్వాసమున్నచో అనుభూతి త్వరగా లభించును. త్రాటి యందు పామును చూచి భ్రమించువారు అధిష్ఠానమై రజ్జు జ్ఞానముచే

భ్రమ నివృత్తులగుదురు, అట్లే అజ్ఞానము ద్వారా కలిగిన దేహాధ్యాసను తొలగించినచో, జ్ఞానము కలుగును, అట్లు కాదేని గీతలో చెప్పబడిన ప్రకారముగా స్థిత, ప్రజ్ఞలక్షణములను, పదునాఱవ అధ్యాయములో చెప్పబడిన దై వీసంపద్విభాగ లక్షణములను, పండ్రెండవ అధ్యాయములో చెప్పబడిన భక్తుని లక్షణములను ఎన్నింటిని అవలంబించినచో, ఆధ్యాత్మికోన్నతి కలుగును. అన్నింటిని అవలంబించినచో దైవానుభూతి కలుగుననుట తథ్యము.

4. ప్రాతిభాసికము – అభినివేశము అంటే ఏమిటి ?

జ॥ అధ్యాస కాలే భాస మానత్వేసతి అధ్యాస భిన్నకాలే అభాసమానః ప్రాతిభాసికము.

భ్రమ కాలమందు కనిపించి, తద్ భిన్నకాలమందు కనిపించకుండా ఉండుట. త్రాటియందు సర్పము భ్రమ కాలములో కన్పించును. తద్భిన్న కాలములో త్రాడుగనే కానబడును.

ఆగంతుక దోష వశీకృత అ విద్యాకార్యం ప్రాతిభాసికమ్

మనయందును, మనకంటే బయటనున్న దోషములు సహాయముతో కలిగెడి అవిద్యాకార్యమే ప్రాతిభాసికము. యథాశుక్తౌరూప్యమ్ శుక్తియనగా ముత్యపుచిప్ప. రూప్యమనగా వెండి, ముత్యపుచిప్పయందు వెండిని చూచుట ప్రాతిభాసికము. ముత్తెపుచిప్పయొక్క నల్లని వెనుక భాగముగు త్రికోణరూపము కనిపించపోవుట మన కంటి దోషము. అతి తీవ్రములైన సూర్యకిరణములు ప్రతిఫలించుట బయటి దోషము. ఈ రెండింటి వల్ల ముత్తెపు చిప్ప వెండి ముక్కవలె కానబడును. అధిష్ఠానము ముత్తెపుచిప్ప. అధ్యస్తము వెండి. అట్లే మనయందున్న అజ్ఞానదోషము వల్ల అధిష్ఠానమై యున్న ఆత్మను పరిభ్రమింపజేసి, నేను శరీరమనెడి భ్రమచే మనము అజ్ఞానమునందు మునిగియున్నము.

అభినివేశము :– స్వీకృతస్య పునః త్యాగ అసహిష్ణుత్వం అభినివేశః

శరీరమును స్వీకరించి మరల దానిని వదులుటయందుగల భయము, ఆయుస్సు నశించినను, శరీరము, ఇంద్రియములు అనిత్యములైనను నా శరీరము నశింపకుండునుగాక ! యనెడి సర్వప్రాణుల స్వాభావిక మరణ భయము.

5. బ్రహ్మ సూత్రములు అంటే ఏమిటి ?

జ॥ ఒక దృష్టిని సారించినచో ఉపనిషత్తులలో అనేకములైన పరస్పర విరుద్ధములైన చింతనలు కనిపించును **1)** సంహిత **2)** బ్రాహ్మణము **3)** అరణ్యకము **4)** ఉపనిషత్తులని శ్రీ వేదవ్యాసులవారు వేదము లను నాలుగు భాగములుగా విభజించిరి, అంతిమ భాగమే వేదాంతము, వేదానాం అంతః వేదాంతః అని చెప్పబడినది. ఈ వేదాంతములోని విరుద్ధాభాసమును తొలగించుటకై వేదవ్యాసులవారు **555** సూత్రములను గూర్చి నాలుగు అధ్యాయములలో వ్రాసిరి. ఒక్కొక్క అధ్యాయములో నాలుగు పాదములు కలవు. వీటినే బ్రహ్మసూత్రములందురు.

6. అధ్యాస అంటే ఏమిటి ?

జ॥ బ్రహ్మ సత్యం జగన్మిథ్యా జీవో బ్రహ్మైవ నాపరః అనునది శ్రీ ఆది శంకరాచార్యులవారి వేదాంతసారము.

ఉపనిషత్తులలో చెప్పబడిన బ్రహ్మమే నిత్యము. తదితరమంతయు అనగా ఈ కనిపించుచున్న జగత్తు అనిత్యము అతస్మింస్తద్బుద్ధి :- అధ్యాసము, ఒకదానియందు మఱొకటి తోచుట, ఒకటి మఱొకటిగా కనబడుట అవిద్య, భ్రమ. ఈ జీవుడు కూడా బ్రహ్మమే ! ఈ బ్రహ్మము సచ్చిదానంద స్వరూపము. అహంబ్రహ్మాస్మి (బృ. ఉ. 1-4-10) తత్త్వమసి (ఛాం. ఉ. 6-8-7) అను మహా వాక్యములుకూడా జీవ బ్రహ్మైక్యమునే చాటుచున్నవి. మనము ఈ ఇంద్రియముల ద్వారా అనుభవించుచున్న నానాత్వము ఎక్కడి నుండి వచ్చెను : అనునది ప్రశ్న. సత్యము అనుభవమును ఖండింపలేదు. కనుక ఈ నిత్యానుభవము. సత్యముల భేదమును చెప్పవలయును, నానాత్వానుభవము మాయ వలన కలుగుచున్నది. ఈ మాయకు అస్తిత్వము లేదు, జ్ఞానోదయమైనప్పుడు మాయ తొలగును. అప్పుడు బ్రహ్మానుభూతి కలుగును. ఈ జగత్తు కేవలము అంధకారములో త్రాటిని చూచి సర్పము అని భ్రమించుట వంటిది. ఈ భ్రమ అజ్ఞానము వల్ల కలుగును. ఈ అవిద్య అనాది. అనగా దీనికి ఆది లేదు. ఈ అజ్ఞానమే ద్వైతమునకు, అనేకత్వమునకు కారణము. ఆ సర్వాంతర్యామియగు బ్రహ్మమును జగత్తుగా భ్రమింపజేయుచున్నది. శరీరము ఇంద్రియములతో ఏకీభవించిన జీవుడు నేనే కర్తను, నేను భోక్తను అనుచు జన్మ – మృత్యు, సుఖ – దుఃఖముల ఒత్తిడిచే ఈ సంసారబంధనములో చిక్కుకొనెను. శ్రీ శంకరాచార్యులవారు మిథ్యయని చెప్పినప్పుడు ఈ జగత్తుకు వ్యావహారిక సత్తా ఉన్నప్పటికీ పారమార్థిక సత్తా (అస్తిత్వము) లేదు అనిరి. అది స్వప్నమును చూచుచున్నంత సేపు ఉన్నట్లు కనిపించినను, మెలకువ వచ్చిన తర్వాత అది కేవలము స్వప్నమనియు, దానికి అస్తిత్వము లేదనియు చెప్పుదుము. ఈ మాయ, అజ్ఞానము కూడా అటువంటిదే, సత్యమునకు అసత్యమునకు ఏ విధమైన సంబంధము లేదు. అహమనెడి జీవ చైతన్యమును దేహేంద్రియములను ఐక్య మొనర్చుటయే అధ్యాసయని చెప్పబడును.

7. జాగ్రదవస్థలో స్వప్నానుభూతిని చెప్పినట్లు స్వప్నములో జాగ్రదవస్థ యొక్క అనుభూతి ఏల చెప్పబడలేదు ?

జ॥ స్వప్నావస్థ మిథ్య, ఏ విధముగా మదాంధకారములో త్రాటియందు పామును చూచెదమో, ఏ విధముగా ముత్యపు చిప్పయందు ఆరోపింపబడిన వెండిని చూచెదమో, అట్లే జాగ్రదవస్థయందు స్వప్నమును చూచుచున్నాము, ఆరోపింపబడిన వెండితో ఆభరణములను చేయజాలము. ఆరోపింపబడిన పాము మనలను కరువదు. స్వప్నములో దొరికిన బంగారమునకు ఒక్క పైసా కూడా దొరకదు. జాగ్రదవస్థ వ్యావహారిక సత్యము. స్వప్నావస్థ ప్రాతిభాసికము. అనాది నుండి మన యొక్క సంస్కారములు వ్యవహారదశలో ప్రాతిభాసికముగా చూచుటకు అలవడినవి. కావున అసత్యమైన ప్రాతి భాసికమును వ్యవహారదశలోనికి తీసుకొనిరాజాలము, దానికి సత్తాయే లేదు స్వప్నము ప్రతీతి మాత్రము, అది వ్యావహారికముగు జాగ్రదవస్థను ప్రతిపాదింపజాలదు.

8. దేవుడున్నాడా ? ప్రపంచములోని సుఖ దుఃఖములకు అతడే బాధ్యుడా ?

జ॥ వాయువునకు రూపములేదు, కాని వాయువులేదని చెప్పజాలము, ఆకాశము యొక్క గుణము శబ్దము. అది వినిపించును, కాని కనిపించదు. కావున కానబడని ఆకాశము ఉన్నదని గ్రహించవలయును. సూర్యుని తాపము, చంద్రుని వెన్నెల, నక్షత్రముల కాంతి, గ్రహముల సంచారము ఆ పరమేశ్వరుని శక్తి వల్లనే కలుగుచున్నవి. పంచభూతములగు ఆకాశము అగ్ని, వాయువు, నీరు, భూమి ఒకదానికొకటి శత్రువులవలె భిన్నములై యున్నవి, ఐనను ఆ పరమాత్ముని శక్తి వలనే ఈ భూతములు తమ తమ కార్యములను నెఱవేర్చుచున్నవి. క్షితి అంకురాదికం, సకర్తృకం కార్యత్వాత్ ఘటవత్.

కుండ చేయుటకు కుమ్మరి అవసరము. అట్లే ఈ విచిత్రమైన జగత్తు సృష్టికర్త వల్లనే ఉత్పన్నమైనది. ఇది తార్కిక సిద్ధాంతము. ఆస్తికతకు, ఆధ్యాత్మికతకు, ధార్మికతకు నిలయమైన ఈ భారతమాత ఉదరమునందు జన్మించిన మీకు దేవుడున్నాడా ? అని ప్రశ్నించుట సిగ్గుచేటు.

నాదత్తే కస్యచిత్పాపంనచైవ సుకృతం విభుః ఆ పరమాత్మ ఎవరి పాపమును గాని, పుణ్యముగాని గ్రహించడనే అర్థము. మనము చేసిన కర్మలన్నియు మనకు జ్ఞాపకముండవు. కాని సూత్రాత్మ స్వరూపుడుగా మనయందే ఉండిచ మన కర్మలకు తగిన ఫలితములను ఆ పరమాత్మయే మన కొసంగును. భ్రామయన్ సర్వభూతాని యంత్రారూఢాని మాయయా ! అని గీతోక్తి. యంత్రములను త్రిప్పినట్లు ఈ ప్రాణులను నా మాయా శక్తిచే త్రిప్పుచున్నాన ని దీని అర్థము. యథాకర్మ యథా శ్రుతమ్ ఎటువంటి కర్మ చేసినచో, అటువంటి ఫలము కలుగునని భావము.

9. ఆధ్యాత్మిక ఆదిభౌతిక, ఆధి దైవిక తాపములు అనగా నేమి ?

జ॥ ఆధ్మాత్మిక తాపములందు ఆత్మ, మనస్సు మఱియు శరీరము యొక్క అపూర్ణత, అధ్యాసలను తొలగించి ఆత్మ జ్ఞానము పొందుటవలననే ఆత్మతాపము తొలగును. మనస్సు ఏకాగ్రతను పొందకుండుట, స్తిమితము లేకుండుటయే మనస్తాపము. దీర్ఘకాలీన, నైరంతర్య (నిరంతరము) సాధన వలన ఈ తాపము తొలగును. శారీరకబాధ, శరీరతాపము, అనారోగ్యకాలము నందు స్వాధ్యాయమును, సాధనను చేయలేము. అందులకే అస్వస్థత కాలమునందు తపస్సు దృష్టితో రోగమును సహించవలయును, స్వధర్మాచరణే కష్టసహనంతపః పై చెప్పబడిన 3 తాపములు శాంతి కొరకు శాంతి మంత్రములలోని మొదటి శాంతిని చెప్పుదుము. ప్రకృతి మఱియు దైవీశక్తుల ద్వారా దృశ్యాదృశ్య రూపమున కలుగు తాపములు ఆధిదైవిక తాపములన బడును. అతివృష్టి, అనావృష్టి, వరదలు, భూకంపములు మొదలగునవి ఆధిదైవిక తాపములు, వీటి శాంతికి శాంతి మంత్రములలోని రెండవ శాంతి చెప్పబడును. సామాజిక, సాంసారిక, పారివారిక తాపములు ఆధిభౌతిక తాపములనుబడును, యుద్ధములు, కలహములు, వీటి ఉపశమనార్థము మూడువ శాంతి చెప్పబడును ముఖ్యముగా సాధకులు కామ, క్రోధములను తగ్గించుకొనుటకై కనీసము దశశాంతి మంత్రములను నిత్యము పఠించుచుండవలయును.

10. స్వామీజీ ! తమరు జూలై **1994** శ్రీ శివానందవాణిలో అధ్యాసము లేక భ్రమ జ్ఞానము గూర్చి వివరించినారు. ఇప్పుడు అథాతో బ్రహ్మ జిజ్ఞాసా అను సూత్రమును గురించి వివరించగలరా ?

జ॥ అథ అనగా సాధన చతుష్టయ సంపన్నానంతరము అతః అనగా వేదవిహిత కర్మముల యొక్క ఫలము అనిత్యమగుట వలన, జ్ఞానము ద్వారానే మోక్షము కలుగునని తెలిసిన తరువా, బ్రహ్మణః జిజ్ఞాసా ఉపనిషద్ వాక్యముల ద్వారా బ్రహ్మ విచారము చేయవలెను. దీని భావమేమంటే ఇప్పుడు ఈ కారణము చేత బ్రహ్మమును గూర్చి విచారించడము జరుగుచున్నది. అనగా ఈ అథ అను పదము శ్రీ శంకర భగవత్పాదుల వారు ఇలా వివరించారు.

సాధన చతుష్టయ సంపత్తికలిగిన తరువాతనే బ్రహ్మ సూత్రములను అధ్యయనము చేయగలమనియు, కనుక అథ అనగా ఒక విషయము వివరించవలసియుంటుంది. బాదరాయణులవారు రచించిన బ్రహ్మ సూత్రముల యందు మొదటి జిజ్ఞాసాధికరణముతో ప్రారంభమవుతోంది. అందులో ఈ పైన చెప్పిన అథాతో బ్రహ్మ జిజ్ఞాసా అనేది ప్రథమ సూత్రము.

జిజ్ఞాసాధికరణమునందు ఈ ప్రథమ సూత్రము బ్రహ్మ జిజ్ఞాసను కొనసాగించు ముముక్షువునకు ఉండవలసిన యోగ్యతలను తెలియజేయుచున్నది. పూర్వపు ఆధ్యాత్మిక విద్యాభ్యాసమంతయు, గురుకుల వాసమునందే జరుగుచుండెడివి. అష్టవర్ష ప్రాయమున ఉపనయన సంస్కారము గావించబడి, ఆ తదుపరి వేదవాఙ్మయమును జీర్ణించు కొనవలెననిన మొదట వేదాంగములను అధ్యయనము చేయవలసియుండెడిది. శిక్ష, కల్పము, వ్యాకరణము, నిరుక్తము, ఛందస్సు, జ్యోతిషమనెడి ఈ ఆరును వేదాంగములని పిలువబడెడివి. వేదాంగముల నభ్యసించిన పిదప వేదములలో గోచరించు విరుద్ధ భావములను గ్రహించుటకు పూర్వమీమాంస అధ్యయనము చేయబడుచుండెను. తదనంతరము పూర్వమీమాంస తెలియజేయు కర్మ కాండ ద్వారా యజ్ఞాది క్రతువులాచరించు విధానమును తెలసికొనును. కర్మ కాండను ఆచరించుట ద్వారా పొందు ఫలితము అనిత్య స్వర్గ ఫలమే గనుక దానిపై వైముఖ్యము చూపుచూ బ్రహ్మను తెలిసికొనుటకు జిజ్ఞాసువు ఉపక్రమించును.

భ్రాంతి వలన శబ్దాది విషయములు నిత్యములు, ఆనందకరములు, అని తోచుచున్నది. శ్రుతివాక్యముల ద్వారా పరబ్రహ్మమే నిత్యమనియు, ప్రపంచము అనిత్యమని, వివేకము కలిగిన తరువాత బ్రహ్మ విచారము చేయును. భగవద్గీతలో కృష్ణుడు అనిత్యము సుఖంలోకం ఇమంప్రాప్య భజ స్వమామ్ అనెను. సాధారణ వ్యక్తికి ఈ ప్రపంచము, శరీరము, శబ్దాది విషయములు నిత్యములుగా తోచును. కాని వివేకముతో చూచిన అనిత్యములని అర్థమగును, ఎట్లనగా ? మారుతీ కారును అందరు కారే అందురు. కాని వివేకముగల వ్యక్తి ఈ కారు గాజు, ప్లాస్టిక్, ఇనుము మొదలైన వస్తువుల కలయిక అని చెప్పును. అట్లే ఆధ్యాత్మిక మార్గమును ఉన్నతి చెందిన మనిషి ఈ ప్రపంచము మొదలైనవి అన్నియు పంచభూతముల కలయిక, చైతన్యమొక్కటే నిత్యమని గ్రహించగలడు కనుకనే అథ అను శబ్దమునకు నిత్యానిత్య వస్తు వివేకము,

ఇహము ఫలభోగ విరాగము శమాది షట్ సంపత్తి, ముముక్షత్వము అను ఈ సాధన చతుష్టయానంతరమే అని అర్థము.

సాధన చతుష్టయము దృఢవైరాగ్యముచేతనే పరిపక్వమగును. కాని స్వర్గాది సుఖములు కోరుచు ఇంద్రియ సుఖములు అనుభవించువారికి ఇచ్ఛ నశించనందున వైరాగ్యము దృఢముకాదు, కర్మములు అనిత్యములనియు వాని వలన ప్రయోజనము లేదనియు ఎట్లయినను నిత్యఫలమునే సంపాదించవలయును అను నిశ్చయము స్థిరమైననే విషయవాసనలయందు ఇచ్ఛ తొలగును. కావున అత శబ్దమునకు అర్థము కర్మఫలములు అనిత్యములే అని నిశ్చయించిన తరువాత అని. లోక ప్రసిద్ధులైన మీరాబాయి, రామకృష్ణ పరమహంస మొదలైనవారి అలౌకికానందము ముందు సామాన్య ప్రజల లౌకికానందము తీసికట్టు. అందులకే భక్త ప్రహ్లాదుడు విష్ణుభక్తిలేని విబుధుండు విబుధుడే పాదయుగముతోడి పశువు గాక అనెను. ఈ మహాపురుషులను దృష్టిలో ఉంచుకొని కామ క్రోధాదులను విషయ సుఖముల ఇచ్ఛలను తొలగించుకొనెదరు గాక !

సామాన్యముగా అహం ప్రత్యయరూపమగు (తెలిసిన) అనుభవించుచున్న చైతన్యముచే పరబ్రహ్మరూపమున అపరోక్షముగా తెలుసుకొనుటకు వేదాంత వాక్యముల విచారమును చేయవలెను. కొందరు దేహమునే బ్రహ్మ మనియు (చార్వాకులు). క్షణిక విజ్ఞానము, శూన్యమే బ్రహ్మమనియు (బౌద్ధులు), దేహవ్యతిరిక్తమైన సంసారి, కర్త, భోక్త, బ్రహ్మయని (నైయాయకులు), జీవవ్యతిరేకమైన ఈశ్వరుడే సర్వజ్ఞుడు, సర్వశక్తి మంతుడు అని కొందరు (యోగులు). ఈ విధముగా అనేక మతభేదములు కలవు. కనుకనే మోక్షము నిచ్చు అవిరుద్ధతర్క సాధన భూతమైన వేదాంత వాక్యముల విచారము ఆరంభమగుచున్నది.

11. మనస్సుతోను పూర్వ స్మృతులతోను – ఈ శరీరములో ఉండి ఆత్మను దర్శించుట ఎట్లు ?

జ॥ పూర్వజన్మలలో చేసిన పుణ్యాపాపములు సంస్కారములు వలన ఈ జన్మము వచ్చినది. మనము సాధారణముగా జాగ్రదవస్థలో **1/8** (ఎనిమిదవవంతు) మనస్సుతో అన్ని పనులు చేస్తూ ఉంటాము. మిగిలిన ఏడు భాగములను అజాగ్రత్త మనస్సందురు. దానిలో పూర్వ జన్మములోని సంస్కారములు అన్నియు ఉండును. తీవ్ర సాధన ద్వారా ఈ సంస్కారములను అన్నింటిని తొలగించుటనే మనశ్శుద్ధి అందురు. శుద్ధ మనస్సు నందు వివేక వైరాగ్యములు జనించి జ్ఞానోదయమునకు తోడ్పడును. అందులకే గీతలో కృష్ణభగవానుడు, ప్రజాహతి యదా కామాన్ సర్వాన్ పార్ద మనోగతాన్, ఆత్మన్యే వాత్మనా తుష్టః స్థిత ప్రజ్ఞాస్తదోచ్యతే అనిరి. ఎప్పుడు మనస్సులోని కోరికలన్ని తొలగించి ఆత్మయందే తృప్తిని పొందునో అప్పుడే స్థితప్రజ్ఞుడగును. జీవించి ఉండగా ఆత్మానుభూతిని పొంది దేహముతో సంచరించు అవస్థను జీవన్ముక్తి అవస్థ అందురు.

12. జీవాత్మ మరొక జన్మనెట్లు పొందును ?

జ॥ ఛాందోగ్యోపనిషత్తు (5-10-5.6.7) పంచమాధ్యాయము, దశమఖండము 5, 6, 7 మంత్రముల ద్వార పునర్జన్మ గురించి తెలిసికొన వచ్చును.

కర్మక్షయమగు వరకు చంద్రలోకములో ఇంద్రియ భోగముల ననుభవించి, దిగువ తెలిపిన మార్గములో పునర్జన్మనెత్తెదరు. ఆకాశము, వాయువు, ధూమము, మేఘము, పిమ్మట వర్షము గుండా జీవులు పయనింతురు. (సూక్ష్మ శరీరము ఆయా భూతముల కంటుకొని యుండును. గోధుమలు మున్నగు వాటిని పిండి చేసినను, ఆ సూక్ష్మ శరీరము నష్టము కాదు) తరువాత జీవులు వడ్లు, గోధుమలు, ఓషధులు, వనస్పతులు మొదలగు వాటి యందు ఉద్భవించును ఆయా పదార్థరూపముల నుండి మరల జీవులు బయట పడుట చాలా కష్టము, మానవులు తిను ఆహారములో జీవులు పురుషుని శరీరమునందు ప్రవేశించి రేతస్సు ద్వారా స్త్రీ శరీరము నుండి అన్నగత ప్రాణులుగా జన్మింతురు.

13. బ్రహ్మసాయుజ్య మంటే ఏమిటి ? బ్రహ్మసాక్షాత్కారము ఎంత కాలానికి సాధ్యము ? గురువు అవశ్యకమా ?

జ॥ సయుగ్‌భావం సాయుజ్యం సయుగ్ భావమంటే సమాన దేహేంద్రియాభిమానము. ఇష్ట స్వరూపమువంటి స్వరూపమును పొంది, ఆ దేవతతోపాటు ఉండుట. ప్రాణమునే సామమని ఉపాసించుటవలన సాయుజ్యము కలుగును, మఱియు ఈగ, దోమ, ఏనుగు మొదలగు వాటన్నింటి యందు ఆ ప్రాణము సమముగా ఉన్నదని ఉపాసించుటవలన సాయుజ్య ప్రాప్తి కలగును. ఇది సగుణము. ఇక బ్రహ్మసాయుజ్యమనగా : నిర్గుణ నిరాకార బ్రహ్మముతో ఏకీభవించుట. నిష్కామ కర్మములన పాపము నశించును నిరంతరము దేవతా ఉపాసన వలన విక్షేపము (మనశ్చంచలత) నశించును. వేదాంత శ్రవణ, మనన, నిధిధ్యాసనములవలన ఆవరణము నశించును. అజ్ఞానావరణము బ్రహ్మము నుండి జీవుని వేరు చేయును. ఈ విధముగా నిష్కామ కర్మ, ఉపాసన, వేదాంత శ్రవణమువలన బ్రహ్మ సాయుజ్యము (మోక్షము) ను బడయుగలుగుదుము.

దైవాసాక్షాత్కారము కూరగాయల బేరము వంటిది కాదు ఒక రూపాయి ఇచ్చి, ఒక కిలో వంకాయలను ఇమ్మనుటకాదు. అది మనము చేయు సాధనల యొక్క తీవ్రత పై ఆధారపడియుండును. భగవద్గీతలో చెప్పబడినట్టి స్థిత ప్రజ్ఞ లక్షణములన్నియును మనలో ప్రవేశించినప్పుడు మనకు జ్ఞానము కలుగును లేనిచో సాధనను కొనసాగింపవలసియేయుండును.

అవతారమూర్తియైన శ్రీ రామచంద్రుడు విశ్వామిత్రుని నుండి ధనుర్విద్య నభ్యసించెను. వసిష్ఠుల వారి నుండి జ్ఞానోపదేశమును పొందెను ఇక మనలాంటి వారికి గురువులు అవసరమని వేరుగా చెప్పవలయునా ? మీరు ద్విజులైనచో గాయత్రీ మంత్రమును జపించుడు. స్వధర్వే నిధనం శ్రేయః స్వేస్వేకర్మణ్యాభిరతః సంసిద్దింలభతేనరః తమ తమ వర్ణాశ్రమ ధర్మములను ఆచరించుట వలన అంతఃకరణ శుద్ధిని పొంది, జ్ఞాన నిష్ఠకు యోగ్యత కలుగును. మీరు ద్విజేతరులైనచో వెంటనే గురువులను ఆశ్రయించుడు.

14. మనము చేసిన కర్మఫలములను మనము అనుభవించు చున్నాము. దీనిలో ఈశ్వర ప్రేరణ యొక్క ఆవశ్యకత ఉన్నదా ? లేదా ? ఉండిన ఎట్లు ?

జ॥ యథాకర్మ యథాశ్రతమ్ ఎట్టి కర్మను చేయుదుమో, అట్టి ఫలితమునే అనుభవింతుము. సుఖస్య దుఃఖస్య నకోఽపి దాతా। పరోదదా తీతి కుబుద్ధిరేషా సుఖము, దుఃఖము పరుల నుండి ప్రాప్తించదు. పరుల నుండి బయటి విషయములనుండి సుఖ – దుఃఖములు కలుగుచున్నవి అనునది అవివేకము లేక మూఢత్వము. కాని మనము చేసిన కర్మలు మనకు తెలియవు. అవి ఈశ్వరునికే తెలియును. మనము చేసిన కర్మానుసారముగ ఈశ్వరుడు ఫలములను ఒసంగును. మాండవ్యమునికి చౌరకర్మ ఆరోపింప బడి, శూలారోపణము విధింపబడెను. పెద్దకార్ఖానా (Factories) లలో కూలీ మనుష్యులు పని చేయుదురు. వారిపై నున్న యజమాని వారి పనిని బట్టి వారికి జీతము నిచ్చును. అట్లే ఈశ్వరుని కూడా ఈ యజమానితో పోల్చవచ్చును.

15. తురీయావస్థకు చేరుకోవాలంటే మనస్సును ఆలోచనారహితము చేయాలంటారు. మరి గాఢనిద్రలో మనస్సు పనిచేయదుగదా ! అయినా తురీయావస్థను పొందలేరు. ఎందువలన ?

జ॥ సుషుప్తి (గాఢనిద్రలో) స్థూల శరీరము సూక్ష్మ శరీరము మఱియు అజ్ఞాన రూప కారణ శరీరము జడవస్తువులాగ క్రియా రహితమై పడియుండును. అచ్చట ఆత్మ చైతన్యము ఉండుటవలననే మనము నిద్ర యందలి ఆనందమును అనుభవించుచున్నాము. ఆత్మసత్, చిత్ ఆనంద రూపము, సత్ అనగా అస్తిత్వము చిత్ అనగా జ్ఞానస్వరూపము. ఆనందము విదితమే, గాఢనిద్రలో దీపము పై నున్న చిమ్నివలె అజ్ఞానపు పొర ఉండుట వలన బ్రహ్మాత్మైక్యము కలుగుట లేదు. ఆ పొర తొలగుటనే తురియావస్థకు చేరుకోవటమంటారు.

16. పునర్జన్మ లేకుండా మార్గమేమైనా ఉన్నదా ?

జ॥ అందులకు మనము వివేకముతో వాసనా క్షయ స్వరూపము పొందవలె. కనుకనే గీతాచార్యులు అనిత్యమ సుఖం లోక మిమం ప్రాప్య భజ స్వమామ్ అని నుడివిరి. భజ స్వమామ్ అనగా ఆత్మతో అభిన్నమైన పరమాత్మను సేవించుట. నిరంతరము ఆత్మాను సంధాన మొనర్చుట. అహంకార మమకారములను వదిలి ఎండుటాకు గాలితాకిడికి కదులునట్లు ప్రారబ్ధము ననుభవించుచు నిరంతరము ఆత్మచింతన చేయవలయును. హిరణ్యాగర్భ బ్రహ్మ నుండి క్రిమి కీటకాదుల వరకు అంతయు అనిత్యమే. శరీరమునకు సంబంధించిన ధన, పుత్ర బంధు దారాదులెట్లు నిత్యులగుదురు. ఈ విధముగా నిరంతరము చింతించుటయే వివేకమనబడును. అట్టి వివేకము ద్వారా పునర్జన్మను నివారించుకొనవచ్చును.

17. స్వామీజీ ! ముక్తి ఎలా కలుగుతుంది ? అవి సర్వజీవరాసులకు లభ్యము కాగలదా ?

జ॥ వేదవిహిత ధర్మానుసారము మనుష్యజన్మ పుణ్యాపాపముల మిశ్రమము వలన కలుగును. అత్యంత పుణ్యమువలన స్వర్గ ప్రాప్తి మిక్కిలి పాపమువలన నరకప్రాప్తియు మరియు జడప్రాప్తియు కలుగును. గీతోక్తి ప్రకారము క్షీణే పుణ్యేమర్త్యలోకం విశన్తి పుణ్యము నశించుట వలన మరల మనుష్య జన్మము కలుగును.

హిరణ్యా గర్భ పర్యంతరము సంసార గతియే. అనగా సృష్టికి ఆధిపత్యము వహిస్తున్న బ్రహ్మ మొదలు కొని యీ సృష్టిలోని జీవరాసులన్నింటికి జననమరణములు తప్పవు. ముక్తి లేక మోక్షము కేవలము మనుష్య జన్మలోనే సాధన చేసి సాధించుట కవకాశముంది, అటు దేవతలకు గాని ఇటు ఇతర జీవరాసులకు గాని సాధన చేయు నవకాశములు లేవు. అందువలన మనుష్య జన్మలోనే సాధన చేసి ముక్తి పొందుట అత్యవసరము.

18. స్వామీజీ ! మహా వాక్యము లంటారు. వివేక మంటుంటారు. అవి ఏమిటి ?

జ॥ స్థూల, సూక్ష్మ కారణ శరీరములని ఇవి మూడు విధములు. స్థూల, శరీరము తలగడ యొక్క గలీబు వంటిది. ఇది మారుతూ వుంటుంది. దీనినే గీతాచార్యులు పాత వస్త్రముతో పోల్చినారు. సూక్ష్మ శరీరము **19** తత్త్వములతో గూడినది. ఇందు పంచజ్ఞానేంద్రియములు పంచప్రాణములు పంచ కర్మేంద్రియములును మరియు మనోబుద్ధి, చిత్త, అహంకారములు గలవు. ఇది అపంచీకృత పంచమహాభూతములతో నిర్మింపబడినది. కావున సూక్ష్మ శరీరము కంటికి కనబడదు. ఈ సూక్ష్మ శరీరమే కారణ శరీరము (అజ్ఞాన రూపము) తో పాటు స్వర్గ నరకములను పొందుచుండును. కాని ఆత్మ ఈ మూడు శరీరముల కన్న అతీతమైనది, ఆత్మ సర్వవ్యాపి, దీనిచే వేదములు బ్రహ్మము అని ఉద్ఘోషించెను ఆత్మ పరమాత్మ ఐక్యమును చెప్పెడు వాక్యములనే మహా వాక్యములందురు. ఆత్మ శరీరమున కతీతమైనది. అని తెలుసుకొనే జ్ఞానమునే వివేకమంటారు. ఇది మోక్ష సాధనకు మొదటి సోపానము.

19. జన్మాద్యస్యయతః అను బ్రహ్మ సూత్రములలోని రెండవ సూత్రమును వివరించగలరు ?

జ॥ అస్య = ఈ ప్రపంచము యొక్క

జన్మాది = జన్మస్థితి లయములు

యతః = దేని నుండి కలుగునో (అదియే పరబ్రహ్మము)

మొదటి సూత్రమునందు మోక్షమునకై పరబ్రహ్మము యొక్క విచారము చేయవలెనని చెప్పబడినది. ఆ బ్రహ్మము యొక్క లక్షణము ఏది ? అని ప్రశ్నించగా బ్రహ్మము యొక్క తటస్థ లక్షణమును చెప్పు ఈ సూత్రమును వేదవ్యాసులు రచించిరి.

భావ పదార్థములకు ఆరు వికారములని యాస్కులు చెప్పిరి. అవి 1) ఉన్నది, 2)పుట్టుచున్నది 3) వృద్ధి చెందుచున్నది 4) పరిణమించు చున్నది, 5) క్షీణించుచున్నది 6) నశించుచున్నది కుండకు మట్టి ఉపాదాన కారణము. కుమ్మరి నిమిత్త కారణము. బ్రహ్మము ఈ ప్రపంచమునకు ఉపాదాన కారణము (వేద శబ్దములకు ప్రమాణాంతరములతో పని లేదు. కనుకను వేదము బ్రహ్మ స్వరూపము. ఈ శబ్దమే జగదుత్పత్తికి నిమిత్త కారణము)

బ్రహ్మము ప్రపంచ ఉత్పత్తికి ఉపాదాన కారణమని నిరూపించుటకై ఉత్పత్తి స్థితి లయములకు కారణమని చెప్పబడినది. పై చెప్పబడిన ఆరు వికారములు స్థితియందే జేరును, అన్నిటిని చెప్పుట నిరర్థకము అని మూడింటిని మాత్రమే చెప్పితిని.

సత్త్వ రజస్తమోగుణముల సామ్యావస్థలోనున్న ప్రధానమును సాంఖ్యవాదులు జగత్కారణమందురు. ఈ ప్రధానమును, జీవుని, పరమాణువులను జగత్కారణములుగా నిరాకరించుటకు కారణము ప్రధానము, పరమాణువులు అచేతనములు, జీవుడు అల్పజ్ఞుడు కనుకనే పరబ్రహ్మము జగత్కారణము. ఆ పరబ్రాహ్మము జీవుల స్థితి, గతులను చక్కగా నిర్వహించుచున్నాడు, కనుకనే అతడు సర్వజ్ఞుడు, సర్వశక్తిమంతుడు. ఇది కుండ, దీనిని ఇట్లు చేయవలెను అని తెలిసిన కుమ్మరి కుండను చేయగలడు. అట్లే జీవుల దేశ, కాల, స్థితి భేదములను తెలిసిన వాడు కనుకనే ఆ పరబ్రహ్మము సర్వజ్ఞుడు.

ప్రధమ సూత్రమున వేదాంత వాక్యములను విచారించెదమని ప్రతిజ్ఞ చేసినారు. ఈ సూత్రములో సృష్ట్యాదులకు కారణము ఈశ్వరుడు అని చెప్పి అనుమానవాదులపక్షము అవలంబించి ప్రతిజ్ఞాభంగము చేసినారు అనిన అదిసరికాదు. ఎందువలననగా యతో వాచోనివర్తంతే అప్రాప్యమనసాసహా సత్యం జ్ఞానం అనంతం బ్రహ్మ అను వేదాంత వాక్యముచే విమర్శింపబడినది. ఆ వాక్యముల అర్ధమును విమర్శించుటకు యత్ కార్యం తత్ స కర్తృకం యథా ఘటః (పుట్టిన పదార్ధములన్నింటికి కర్త ఒకడు ఉండి తీరవలెను, ఎట్లనగా కుండ) అనుమానము శ్రుతి అర్ధమును దృఢముగా నిశ్చయించుటకు అంగీకారము మాత్రమే. విచారించినను, విచారించకున్నను సర్వకాలములయందు ఏక రూపములో నున్నది. ఈ వేదాంత శాస్త్రము. అది నిత్య సిద్ధము, స్వతస్సిద్ధము.

బ్రహ్మము ఇంద్రియములకు కానరాదా ? అనిన పరాంచి ఖాని అను శ్రుతి ద్వారా ఇంద్రియములు బాహ్య విషయములను చూడగలవు అంతరాత్మను చూడలేవు. అంతరాత్మ అనుభవగమ్య విషయము. పరబ్రహ్మ ఇంద్రియ గోచరుడైనచో స్వతః సిద్ధమనుటకు వీలులేదు. కనుక ఈ సూత్రము వేదాంత వాక్యములనే విశదీకరించుచున్నది.

20. శాస్త్రయోనిత్వాత్ అను సూత్రమును వివరించగలరు ?

జ॥ క్రిందటి సూత్రములో బ్రహ్మము ప్రపంచమునకు కారణ మనియు, అది సర్వజ్ఞమనియు నిర్ణయింపబడినది. బ్రహ్మము మాత్రమే సర్వజ్ఞమనుటకు ఆధారము లేదు. అది ప్రపంచమునకు సృష్టికర్తయగుటకు వీలులేదు. అను సందేహమును నివారించుటకై ఈ సూత్రము చెప్పబడినది.

వేదములు నిత్యములు, కావున వేదములకు కర్తలేడు. ఆ బ్రాహ్మము వేదములకు కర్తకాకుండునేని, ప్రపంచమునకు కూడా కారణము కాజాలదు. కనుక బ్రహ్మము ఎట్లు నిర్వచింపబడును ? అను సందేహమును నివారించుటకు కూడా సూత్రము చెప్పబడినది.

నాలుగు వేదములు, వాటి అర్థమును ప్రకటించినట్టి ఇతిహాస, పురాణ, శిక్షా, వ్యాకరణాది విద్యలు, ఉపనిషత్తులు అనునవన్నియును సర్వజ్ఞుడగు ఆ పరమాత్ముని నిశ్వాసములే. నిట్టూర్పు విడిచినంత సులభముగా బ్రహ్మము వేదములను స్మరించును. ఈ వాక్యములను సూత్రకారుడు వివరించును.

సూత్రార్థము : శాస్త్రస్యయోనిః శాస్త్రయోనిః అనగా : శాస్త్రమును నిర్మించువాడు.

అస్యమహాతో భూతస్య అని శ్రుతులు వేదమును బ్రహ్మమే కల్పించెను. సర్వశాస్త్రములకు వేదమే ఆధారము. అట్టి వేదములను కల్పించినవాడు అల్పజ్ఞుడు బ్రహ్మవిదుషీమణులు, అవధూతమానినులు కాని సంన్యాసినులు కారు.

23. వేదాంతపరంగా హృదయము, మనస్సునకు స్థానమేది ? మనస్సునకు శరీరమునకు సంబంధమున్నదా ? మనిషికి బాహ్యమున గూడా మనస్సు ఉన్నదా ?

జ॥ హృదయము కేవలము మాంస పిండము. అది ఎడమ ఊపిరితిత్తిలో నున్నదని అందరికీ తెలిసినదే. బుద్ధి, చిత్త అహంకారములతో కూడిన మనస్సు రెండు ఊపిరితిత్తుల మధ్య భాగములో ఉన్నది. సర్వవ్యాప్తి అయిన ఆత్మ ఈ అంతఃకరణములలో ప్రతి బింబించుచున్నది. దానినే జీవాత్మ అందుము. అంగుష్ఠమాత్రః పురుషః అన్తరాత్మా అని శ్రుతి. దధ్యఙ్ ఆథర్వణ ఋషి తన తలనటికి, గుఱ్ఱము తల అతకగా దానితో అశ్వినీకుమారులకు వేదాంతము ఉపదేశించెను. అందువల్లనే మనస్సు యొక్క స్థానము హృదయదేశమేనని స్పష్టమగుచున్నది.

శరీరములో మనస్సే ప్రధానము. కాని అది జడ వస్తువు. పూర్వ సంస్కారముల వలన మనోగతి విధులు సూత్రాత్మ నిర్ణయించును. ఆత్మచింతనవల్ల శరీరము ఉల్లాసముగను తేలికగను ఉండును. అపరిశుద్ధమనస్సు వల్ల, దుష్టచింతనవల్ల, చెడు కార్యములు చేయుటవల్ల జీవితమే దుర్భరముగా తోచును. ఇదియే మనస్సునకు శరీరమునకు గల సంబంధము.

ఆత్మ సర్వవ్యాపి, శరీరము లోపలను, బయటను ఆత్మ ఉన్నది అంతఃకరణ వృత్తి విషయాకారముగా మారును. దానిలో ఆత్మ చైతన్యము ప్రతి ఫలించును. ప్రతిబింబించిన వృత్తితో తాదాత్మ్యమును పొంది మనము అజ్ఞుల మనబడుచున్నాము. అంతఃకరణ వృత్తి విషయాకారమగును అనుటకు ఉదాహరణ చెఱువులోని నీరు కాలువద్వారా ప్రవహించి పొలము యొక్క భూమి ఆకారమును పొందును. అదే విధముగా లోపలనున్న చైతన్యము కంటి ద్వారా బయటకు వచ్చి విషయావిచ్ఛిన్న చైతన్యముతో ఏకీభవించును కాని విషయావిచ్ఛిన్న చైతన్యములో వస్తువును ఆరోపించి మనము చూచుచున్నాము. వృత్తి లోపలనే ఉన్నది. కాని లోపలనున్న మనస్సు విషయాకారమును పొందుచున్నది. ఈ సంస్కారముల వల్లనే మనము స్వప్నములను లోపలే చూచుచున్నాము. కనుక మనిషికి బాహ్యమున మనస్సులేదు.

24. జీవాత్మ పరమాత్మలకు గల భేదమేమి ?

జ॥ పరమార్థ సృష్టిలో జీవాత్మ పరమాత్మలకు భేదములేదు, దీనినే మహావాక్యములు చాటుచున్నవి. అవి అహంబ్రహ్మాస్మి ప్రజ్ఞానం బ్రహ్మ అయామాత్మాబ్రహ్మ తత్త్వమసి అది ఎట్లనిన కుండయందలి ఆకాశము, మఠమునందలి ఆకాశము. మహకాశము ఒకటే అయినట్లు అజ్ఞానమువల్ల త్రాడు నందు పామును చూచురీతిగా అధిష్ఠాన ఆత్మ యందు భేదములను ఆరోపించి చూచుచున్నాము. విచారించి చూచిన మన శరీరముతో పాటు అన్ని వస్తువులు అనిత్యములే. కేవలము ఆత్మే నిత్య వస్తువు. అదే సాక్షిగా ఉండి

గాఢనిద్రావస్థలో ఆనందమును ఇచ్చుచున్నది. సుఖమహం అస్వాప్సం నకించిత్ అవే దిషం అంటాము. నేను సుఖ పూర్వకముగా నిద్రించితిని, నాకు ఏమీ తెలియలేదు అని దీనినే శ్రుతిలో అహర హర్ బ్రహ్మగముయతి సుషుప్తిలో జీవిని ప్రతిదినము బ్రహ్మముతో ఐక్యముగావించుచున్నది. ఇది ఎట్లనిన త్రాటితో కట్టి నీళ్ళతో నింపిన కుండను చెఱువులో ముంచినట్లు, కుండ, త్రాడువున్నంత వరకు నీళ్ళు ఒకటి కావు, కుండ ఈ శరీరము, త్రాడు కామ, క్రోధ, రాగద్వేషాదులకు ప్రతీకము. మన కోరికలచే, అహంకార మమకారముల వల్లను తాడు ద్వారా బయటకు లాగబడుకుండరీతిగా ఆ బ్రహ్మానంద సాగరమునుండి లాగబడి వ్యవహారిక దశలో వేరగుచున్నాము. ఏ విధమైన కోరికలు లేకుండా ప్రజహాతి యదాకామాన్ సర్వాన్ పార్ధ మనోగతాన్, ఆత్మన్యేవాత్మనా తుష్టః స్థిత ప్రజ్ఞస్తదోచ్యతే అను రీతిగా ఉండుటయే జీవసమైక్యము.

25. వేదము అనగా నేమి ? వేదాన్ని త్రయి అని ఎందుకంటారు ?

జ॥ వేదము అనగా పవిత్రజ్ఞానము. ఇది హిందువుల ధర్మశాస్త్రము. (Scriptures of the Hindus)

(బృ. ఉ. **2, 4.10**) అస్యమహతో భూతస్యనిఃశ్వసితమే తధ్ ఋగ్వేద వేదము నిత్యము పరమాత్మ యొక్క శ్వాసరూపము. ఈ ఋగ్వేదము, యజుర్వేదము, సామవేదము మరియు అథర్వణ వేదము, నిత్యుడు సర్వజ్ఞుడైన పరమాత్మ నుండి వెలువడినవి. వేదములు అ పౌరుషేయములు (ఏ పురుషుని చేత ఉచ్చరించబడలేదు) అపౌరుషేయత్వమనగా సజాతీయ ఉచ్చారణ అపేక్ష లేకుండా ఉచ్చరింపబడినవి. పూర్వసర్గములో (సృష్టి) సిద్ధమైన వేదములను పరమేశ్వరుడు యథాతథముగా రచించెను. ఆ మంత్రములు ధ్యానస్థులు, బ్రహ్మజ్ఞానులు అయిన ఋషులు హృదయములో ప్రకటమయ్యెను, కనుకనే ఋషయోమంత్రద్రష్టారః అనిరి. మంత్రములను ఋషుల హృదయములో అనుభవపూర్వకముగా చూసిరి. కాని ఆ ఋషులు ఆ వేదమంత్రముల స్రష్టులు, కర్తలు కారు.

ఋగ్వేదము, యజుర్వేదము, సామవేదము, ఈ మూడింటిని కలిపి వేదత్రయి అందురు, అథర్వణ వేదము వేదములలో తరువాత చేర్చబడినది. క్లిష్టమైన బ్రహ్మజ్ఞానమును బోధించు వేదములలో మనలాంటి అజ్ఞానులకు, అథమ శ్రేణి సాధకులకు ఆత్మజ్ఞానము తేలికగా అర్థమగుటకు అక్కడక్కడ కథల రూపములో చెప్పబడినది. ఉత్తమ సాధకులకు గురుముఖము ద్వారా మహావాక్య శ్రవణమే చాలును.